

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2023, sp. zn. 29 Cdo 1947/2021, ECLI:CZ:NS:2023:29.CDO.1947.2021.1

Číslo: 85/2024

Právní věta:

Poté, co nastanou účinky, s nimiž insolvenční zákon spojuje zákaz provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce na majetek dlužníka, a poté, co v souvislosti s prohlášením konkursu na majetek dlužníka lze po splnění podmínek uvedených v § 283 odst. 2 insolvenčního zákona přikročit ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, nebrání insolvenčnímu správci dlužníka ve zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka (včetně pohledávek dlužníka za jeho dlužníky) ve vazbě na exekuční řízení ani účinky tzv. generálního inhibitoria (§ 44a odst. 1 exekučního řádu) ani účinky speciálního inhibitoria (§ 47 odst. 6 exekučního řádu).

V těch případech, v nichž povinný (dlužník) v době přikázání jiné peněžitě pohledávky oprávněnému vede se svým dlužníkem (poddlužníkem) spor o zaplacení pohledávky, nebo na základě již získaného exekučního titulu vymáhá vůči svému dlužníku (poddlužníku) pohledávku ve vykonávacím řízení nebo v exekučním řízení, je (pravomocné) usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžitě pohledávky nebo (pravomocný) exekuční příkaz k provedení exekuce přikázáním jiné peněžitě pohledávky právní skutečností, s níž právní předpisy spojují přechod práva účastníka řízení (dlužníka jako žalobce nebo dlužníka jako oprávněného), na dlužníkovu věřitele (oprávněného) [§ 107a odst. 1 o. s. ř. § 36 odst. 5 exekučního řádu]. Při navrácení procesní legitimace k dalšímu vedení sporu, výkonu rozhodnutí nebo exekuce zpět dlužníku (povinnému), aniž poddlužník uspokojil oprávněného z přikázané pohledávky, může dlužník vstoupit do těchto řízení zpět (jako žalobce nebo jako oprávněný) na základě návrhu oprávněného podle § 107a o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu.

Navrátí-li se procesní legitimace dlužníku (povinnému) v době, kdy oprávněný dokončil spor, který sám zahájil, tak, že získal vůči poddlužníku exekuční titul na sebe, avšak předtím, než podle tohoto exekučního titulu zahájil vůči poddlužníku vykonávací řízení nebo exekuční řízení, pak dlužník může podle takového exekučního titulu (jako oprávněný z něj) vůči poddlužníku sám navrhnout výkon rozhodnutí nebo exekuci. Listinou osvědčující přechod práva z rozhodnutí získaného oprávněným na dlužníka (§ 256 o. s. ř., § 36 exekučního řádu) bude zpravidla usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný (věřitel dlužníka) vedl vůči dlužníku (jako povinnému).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2023

Spisová značka: 29 Cdo 1947/2021

Číslo rozhodnutí: 85

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční řízení (účinky, zahájení), Právní nástupnictví, Prikázání pohledávky, Procesní nástupnictví

Předpisy: § 109 IZ

§ 140e IZ

§ 206 odst. 1 písm. h) IZ

§ 229 odst. 3 písm. c) IZ

§ 245 odst. 1 IZ

§ 246 odst. 1 IZ

§ 266 IZ

§ 283 odst. 1 IZ

§ 283 odst. 2 IZ

§ 294 odst. 1 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zrušil k dovolání oprávněného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. 15 Co 65/2021, a usnesení soudního exekutora Mgr. Jana Peroutky, Exekutorský úřad Chomutov, ze dne 27. 1. 2021, sp. zn. 135 EX 6691/20, a věc vrátil soudnímu exekutorovi k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Exekučním návrhem ze dne 22. 12. 2020, podaným u soudního exekutora Mgr. Jana Peroutky, Exekutorský úřad Chomutov (dále jen „soudní exekutor“), se oprávněný (I. G. V. o. s., jako insolvenční správce dlužníka L. U. K. P., akciové společnosti) domáhal vůči povinnému F., s. r. o. (dále jen „společnost F“) provedení exekuce pro částku 4.433.236 Kč s příslušenstvím, podle vykonatelného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 (dále jen „obvodní soud“ nebo „exekuční soud“) ze dne 15. 3. 2010, č. j. 11 C 144/2007-118.

2. Pokynem ze dne 26. 1. 2021, č. j. 38 EXE 14/2021-36, vydaným podle § 43a odst. 6 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu), a o změně dalších zákonů, uložil exekuční soud soudnímu exekutorovi, aby exekuční návrh oprávněného zamítl, s tím, že oprávněnému nesvědčí pohledávka z exekučního titulu.

3. Usnesením ze dne 27. 1. 2021, č. j. 135 EX 6691/20-43, soudní exekutor:

[1] Zastavil exekuční řízení (bod I. výroku).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na „náhradu nákladů“ (bod II. výroku).

[3] Určil, že soudní exekutor nepožaduje náhradu nákladů exekuce (bod III. výroku).

4. Soudní exekutor poukázal na to, že je vázán pokynem exekučního soudu z 26. 1. 2021, dodávaje, že dle mínění exekučního soudu oprávněný není aktivně legitimován k podání exekučního návrhu, neboť mu nesvědčí pohledávka z exekučního titulu. K výzvě exekučního soudu nedoložil (oprávněný) doklad o tom, že by došlo k postoupení vymáhané pohledávky, přičemž k přechodu vymáhané pohledávky ze zákona nedošlo.

5. K odvolání oprávněného Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“ nebo „insolvenční soud“) usnesením ze dne 23. 3. 2021, č. j. 15 Co 65/2021-53, potvrdil usnesení soudního exekutora.

6. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu a z ustanovení § 313 odst. 1 věty poslední a § 315 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) – dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím skutkovým a právním závěrům:

7. Celní úřad pro hlavní město Prahu (dále jen „celní úřad“) vydal dne 26. 9. 2003 exekuční příkaz podle § 73 odst. 6 písm. a/ zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, k provedení exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky k vymožení (své) pohledávky za dlužníkem L. U. K. P., akciová společnost (tehdy pod obchodní firmou B. a. s.) [dále jen „dlužník“], ve výši 291.030.670 Kč s náklady exekučního řízení ve výši 86.926 Kč, a to na základě platebního výměru celního úřadu č. 44/2003 ze dne 30. 7. 2003, č. j. 1498/03-08 (dále jen „platební výměr“). Postižena byla peněžité pohledávka dlužníka za společností F ve výši 4.433.236 Kč.

8. Rozsudkem ze dne 15. 3. 2010, č. j. 11 C 144/2007-118, který nabyl právní moci 29. 3. 2011, rozhodl obvodní soud o poddlužnické žalobě celního úřadu tak, že uložil společnosti F zaplatit celnímu úřadu do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 4.433.236 Kč.

9. Příkázáním tzv. jiné peněžité pohledávky vzniká oprávněnému k postižené pohledávce povinného za jeho dlužníkem (poddlužníkem) tzv. úkojné právo, a to až do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím. Jestliže poddlužník nevyplatí oprávněnému řádně a včas splatnou pohledávku, je oprávněný zákonem zmocněn vlastním jménem tuto pohledávku vymáhat. Tzv. úkojné právo má svůj základ v procesním právu a jeho smysl spočívá v tom, že poskytuje oprávněnému formálněprávní aktivní legitimaci k tomu, aby se domohl za účelem uspokojení své vymáhané pohledávky vlastním jménem na dlužníku povinného (poddlužníku) vyplacení příkázané pohledávky, a to buď prostřednictvím tzv. poddlužnické žaloby, nebo výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 315 o. s. ř., kdyby mu dlužník povinného (poddlužník) nevyplatil odpovídající plnění dobrovolně. Z titulu tohoto tzv. úkojného práva oprávněného je poddlužník povinen vyplatit oprávněnému příkázanou pohledávku, jen jestliže by měl podle práva takovou povinnost vůči povinnému v okamžiku, kdy mu bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Není podstatné, že pohledávka povinného ještě případně nebyla splatná nebo měla z téhož právního důvodu vzniknout v budoucnu. Jestliže povinný vůči poddlužníku příkázanou pohledávku neměl, nebo jestliže příkázaná pohledávka do té doby zanikla (například splněním nebo započtením), nedosáhne oprávněný z titulu tzv. úkojného práva uspokojení své vymáhané pohledávky. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. [20 Cdo 2414/2012](#) (jde o usnesení uveřejněné v časopise Soudní judikatura, číslo 11, ročníku 2013, pod číslem 156).

10. Od okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (zde exekučního příkazu), dlužníku povinného nesmí s pohledávkou v rozsahu, ve kterém byla postižena, nakládat ani dlužník povinného (tzv. arrestatorium), ani povinný (tzv. inhibitorium), který na ni ztrácí právo již v okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí jeho dlužníku. Právní jednání, kterým povinný nebo jeho dlužník poruší zákaz nakládat s postiženou pohledávkou, odporuje zákonu a je tedy neplatné (§ 580 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku).

11. Z uvedeného je zřejmé, že rozsudek, který je v dané věci exekučním titulem, byl vydán v rámci řízení o poddlužnické žalobě za tím účelem, aby se celní úřad mohl domoci uspokojení své pohledávky za insolvenčním dlužníkem přímo na jeho dlužníku, tj. povinném. Exekuční titul tedy slouží výlučně celnímu úřadu.

12. Existence hmotněprávního vztahu mezi insolvenčním dlužníkem a povinným ve spojení s úkojným právem celního úřadu má v souvislosti s prohlášením konkursu na majetek insolvenčního dlužníka

jediný možný důsledek, a to, že ve smyslu § 266 odst. 1 písm. h/ zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), se nepřerušuje exekuce vedená celním úřadem proti insolvenčnímu dlužníku (v jejímž rámci byl vydán exekuční příkaz k přikázání pohledávky vůči povinnému a která formálně nebyla ukončena). Tato exekuce byla dosud prováděna vymáháním pohledávky celním úřadem přímo na povinném na základě exekučního titulu v exekučním řízení vedeném u Okresního soudu v Chebu pod sp. zn. 23 E 1810/2011; toto řízení je však (dle sdělení onoho soudu) zastaveno.

13. Exekuční titul byl vydán výlučně pro celní úřad a ani souhlas celního úřadu, aby oprávněný vstoupil do dnes již zastavené exekuce (vedené u Okresního soudu v Chebu), nemůže mít účinky postoupení oprávnění vyplývajícího z exekučního titulu z celního úřadu na oprávněného.

14. S ohledem na účinky inhibitoria navíc platí, že dokud bude probíhat exekuce platebního výměru, vedená celním úřadem proti insolvenčnímu dlužníku, nemůže se insolvenční dlužník, jehož jménem jedná oprávněný (insolvenční správce), platně domáhat (na základě existence hmotněprávního vztahu mezi ním a povinným) ani přiznání pohledávky vůči povinnému v nalézacím řízení.

15. Exekuční soud proto správně dovodil, že z exekučního titulu nevyplývají pro oprávněného žádná práva, která by byla vykonatelná v exekučním řízení, a oprávněný tudíž není aktivně legitimován k podání návrhu na exekuci. Správně též uložil soudnímu exekutoru, aby řízení zastavil pro nedostatek zákonem stanovených předpokladů.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

16. Proti usnesení odvolacího soudu podal oprávněný dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, které v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, případně právních otázek, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu. Konkrétně jde o následující otázky:

[1] Staví poddlužnická žaloba oprávněného (celního úřadu) také běh promlčecí lhůty mezi povinným (insolvenčním dlužníkem) a poddlužníkem (společností F coby povinným v této věci)?

[2] Je pravomocné rozhodnutí o poddlužnické žalobě exekučním titulem i ve vztahu mezi povinným (insolvenčním dlužníkem) a poddlužníkem (společností F coby povinným v této věci)?

[3] Za jakých podmínek může insolvenční dlužník (povinný) získat exekuční titul a za jakých podmínek se mu staví běh promlčecí lhůty podá-li oprávněný (celní úřad) poddlužnickou žalobu proti poddlužníku (společnosti F coby povinným v této věci)?

[4] Staví-li poddlužnická žaloba oprávněného (celního úřadu) běh promlčecí lhůty pouze vůči poddlužníku, je soud povinen přibrat povinného (insolvenčního dlužníka) jako účastníka řízení o poddlužnické žalobě na straně žalobce?

[5] Je oprávněný (celní úřad) povinen označit povinného (insolvenčního dlužníka) jako účastníka řízení o poddlužnické žalobě na straně žalobce?

[6] Zaniká oprávnění celního úřadu (oprávněného) vymáhat pohledávku (pokračovat v provádění exekuce) vůči poddlužníku (společnosti F) podle exekučního titulu vydaného v řízení o poddlužnické žalobě rozhodnutím o úpadku povinného (insolvenčního dlužníka) spojeným s prohlášením konkursu na majetek povinného (insolvenčního dlužníka)?

[7] Přejíždí na povinného (insolvenčního dlužníka) právo vymáhat pohledávku po poddlužníku (místo celního úřadu coby oprávněného) rozhodnutím o úpadku povinného (insolvenčního dlužníka) spojeným s prohlášením konkursu na majetek povinného (insolvenčního dlužníka)?

[8] Přejíždí na povinného (insolvenčního dlužníka) právo vymáhat pohledávku po poddlužníku (místo celního úřadu coby oprávněného), jestliže pohledávka oprávněného (celního úřadu) byla plně uspokojena jinak (než z přikázané pohledávky)?

[9] Může insolvenční správce dlužníka po prohlášení konkursu na majetek dlužníka vymáhat pohledávku po poddlužníku (v nalézacím řízení nebo exekučním řízení), přestože oprávněný (celní úřad) stále vede nařízenou exekuci vůči (insolvenčnímu) dlužníku (coby povinnému)?

[10] Může oprávněný (celní úřad) po prohlášení konkursu na majetek povinného (insolvenčního dlužníka) vymáhat pohledávku po poddlužníku (v nalézacím řízení nebo v exekučním řízení)?

[11] Může oprávněný (celní úřad) postoupit pohledávku ve výši 4.433.236 Kč přiznanou mu exekučním titulem vydaným v řízení o poddlužnické žalobě zpět povinnému (insolvenčnímu dlužníku)?

17. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, případně aby je změnil v tom duchu, že nařídí exekuci. Dovolací argumentaci k položeným otázkám lze shrnout následovně:

18. Řízení o poddlužnické žalobě (vedené mezi celním úřadem a společností F) se týkalo i práv a povinností (insolvenčního) dlužníka. Zjištěním úpadku (insolvenčního) dlužníka a prohlášením konkursu na jeho majetek nastaly účinky zákazu provádění exekuce (výkonu rozhodnutí) týkajícího se majetku dlužníka (§ 109 odst. 1 písm. a/ a c/, odst. 6 insolvenčního zákona, ve spojení s § 140e insolvenčního zákona). Tím ze zákona zaniklo oprávnění celního úřadu provádět výkon rozhodnutí nebo vést exekuci na majetek dlužníka včetně vymáhání (přikázané) pohledávky dlužníka vůči poddlužníku (povinnému); prohlášením konkursu na majetek dlužníka přešlo toto oprávnění na dovolatele (§ 206 odst. 1 písm. h/ a § 294 insolvenčního zákona).

19. Dovolatel je na rozdíl od odvolacího soudu názoru, že dlužník ztratil vydáním exekučního titulu aktivní legitimaci (nemůže a nemohl poddlužníka žalovat), protože celní úřad „vysoudil“ exekuční titul jak „pro sebe“ tak pro dlužníka. Jinak řečeno, dlužník již nemůže podat žalobu, neboť projednání a rozhodnutí věci brání překážka věci pravomocně rozhodnuté.

20. Je otázkou, zda by dlužník získal exekuční titul spolu s celním úřadem, kdyby se účastnil (na straně žalobce) řízení o poddlužnické žalobě. Je-li situace taková, že dlužník není účastníkem „poddlužnického řízení“, a nestaví-li se mu (ani) promlčecí lhůta, jakou odpovědnost vůči dlužníku měly procesní subjekty onoho řízení? Měl soud povinnost přibrat dlužníka do takového řízení, nebo měl celní úřad povinnost navrhnout dlužníka jako účastníka řízení?

21. Kdyby pohledávka celního úřadu byla nižší než přikázaná pohledávka, a došlo by k jejímu uspokojení, pak by dlužník (povinný) v intencích závěrů odvolacího soudu nemohl hmotněprávní pohledávku vůči poddlužníku „ve zbytku“ vymáhat, protože exekuční titul získaný na základě poddlužnické žaloby by svědčil pouze celnímu úřadu.

22. Dovolatel nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že dlužník není oprávněn domáhat se (po prohlášení konkursu na jeho majetek) přiznání své pohledávky za poddlužníkem (v nalézacím řízení) po dobu, po kterou probíhá exekuce (výkon rozhodnutí) platebního výměru, vedená proti dlužníku celním úřadem (pro trvajících účinky vzniklého inhibitoria), a to se zřetelem k ustanovení § 109 odst. 1

písm. a/ a c/ a odst. 6 insolvenčního zákona, ve spojení s § 140e insolvenčního zákona. Z týchž důvodů celní úřad nemůže pokračovat v provádění exekuce ani zahajovat vymáhání pohledávky dlužníka vůči poddlužníku (nebo ve vymáhání pokračovat), jelikož to odporuje zásadě insolvenčního řízení vyjádřené v § 5 písm. d/ insolvenčního zákona). Celní úřad byl povinen přihlásit pohledávky vůči dlužníku do insolvenčního řízení, což učinil.

23. Názor odvolacího soudu, že po prohlášení konkursu na majetek dlužníka nemůže vymáhat pohledávku dlužníka za poddlužníkem insolvenční správce ani celní úřad, vytváří neřešitelnou situaci, takže je otázkou, zda celní úřad může postoupit vymáhanou pohledávku na dovolatele jednajícího za dlužníka.

III.

Přípustnost dovolání

24. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

25. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaného dovolání. Dovolání v dané věci může být přípustné jen podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř.

26. Nejvyšší soud neshledává valného smyslu zabývat se přípustností dovolání jednotlivě pro každou z položených otázek, když jde o otázky, které se zčásti argumentačně překrývají nebo jsou na sobě navzájem závislé (i v tom duchu, že odpověď na jednu z nich vylučuje potřebu odpovídat na další otázku). Pro dovolací řízení bezcenné jsou také ty otázky (nebo jejich části), které dovolatel klade v hypotetické rovině (bez vazby na skutkový stav dané věci) nebo jako čistě akademické (ty na jejichž řešení napadené rozhodnutí nespočívá).

27. Z dovolací argumentace (jako celku) nicméně plyne potřeba zodpovědět otázku, jakým způsobem lze pokračovat po rozhodnutí o úpadku dlužníka a prohlášení konkursu na jeho majetek ve vymáhání pohledávky (insolvenčního) dlužníka za jeho dlužníkem, jestliže si předtím věřitel dlužníka (s vykonatelnou pohledávkou) zajistil (v exekuci vedené na majetek dlužníka příkázáním pohledávky dlužníka za jeho dlužníkem) exekuční titul (na základě poddlužnické žaloby) vůči dlužníkově dlužníku (poddlužníku). Potud jde o věc dovolacím soudem neřešenou (ve vazbě na insolvenční právo) respektive o věc řešenou jen zčásti (ve vazbě na exekuční právo).

IV.

Důvodnost dovolání

28. Nejvyšší soud se - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval především tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

29. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

30. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Vedle těch skutečností, z nichž v napadeném rozhodnutí vyšel odvolací soud, jsou pro právní posouzení věci rozhodné i tyto další skutkové údaje (jak plynou z exekučního spisu a z insolvenčního rejstříku):

31. Usnesením ze dne 9. 4. 2020 (které bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku téhož dne), insolvenční soud v insolvenčním řízení zahájeném 17. 2. 2020 insolvenčním návrhem dlužníka ze dne

13. 2. 2020 (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka, prohlásil konkurs na jeho majetek a insolvenčním správcem dlužníka ustanovil oprávněného. Ve výroku o úpadku dlužníka nabylo usnesení insolvenčního soudu z 9. 4. 2020 právní moci téhož dne (zveřejněním v insolvenčním rejstříku) a ve výroku o prohlášení konkursu na majetek dlužníka 25. 4. 2020, když v pátek 24. 4. 2020 uplynula patnáctidenní lhůta počítaná od 9. 4. 2020, kdy ono usnesení bylo zvlášť doručeno dlužníku.

32. První schůze věřitelů se konala 18. 9. 2020 (B-26).

33. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, zákona o správě daní a poplatků, občanského soudního řádu a exekučního řádu:

§ 109 (insolvenčního zákona)

(1) Se zahájením insolvenčního řízení se spojují tyto účinky:

(...)

c/ výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést. Pro pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168) a pohledávky jim na roveň postavené (§ 169) však lze provést nebo vést výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 a s omezeními tímto rozhodnutím založenými. Není-li dále stanoveno jinak, výkon rozhodnutí nebo exekuce se i nadále nařizuje nebo zahajuje a provádí proti povinnému,

(...)

(4) Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku.

(5) Nestanoví-li zákon u některého ze způsobů řešení úpadku jinak, trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení do skončení insolvenčního řízení, a jde-li o reorganizaci, do schválení reorganizačního plánu

(6) K rozhodnutím a opatřením přijatým při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce v rozporu s omezením podle odstavce 1 písm. c/ se v insolvenčním řízení nepřihlíží. Je-li to nezbytné k naplnění účelu insolvenčního řízení, může insolvenční soud kdykoli i bez návrhu pozastavit vykonatelnost nebo odložit právní moc rozhodnutí nebo opatření přijatých při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce v rozporu s omezením podle odstavce 1 písm. c/; může také zakázat přijetí rozhodnutí nebo opatření připravovaných při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce v rozporu s omezením podle odstavce 1 písm. c). Proti rozhodnutí insolvenčního soudu podle věty druhé mohou podat odvolání účastníci řízení o výkon rozhodnutí nebo exekučního řízení. Rozhodnutí insolvenčního soudu podle věty druhé se doručuje zvlášť také orgánu nebo osobě, která rozhodnutí nebo opatření při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce přijala nebo připravovala.

§ 140e (insolvenčního zákona)

Výkon rozhodnutí a exekuce

(1) V době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze nařídit nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty; to neplatí pro nařízení nebo zahájení výkonu

rozhodnutí nebo exekuce na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5.

(2) Pro výkon rozhodnutí nebo exekuci nařízenou nebo zahájenou v rozporu s omezením podle odstavce 1 platí § 109 odst. 6 obdobně.

§ 206 (insolvenčního zákona)

(1) Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, majetkovou podstatu podle § 205 tvoří zejména

(...)

h/ dlužníkovy peněžitě i nepeněžitě pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné,

(...)

§ 229 (insolvenčního zákona)

(1) Zákon stanoví v závislosti na průběhu řízení, způsobech řešení úpadku a vlastnictví majetku náležejícího do majetkové podstaty, kdo je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními, případně komu přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně části těchto oprávnění nebo pouze ohledně některých z nich.

(...)

(3) Nestanoví-li tento zákon jinak, je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními

(...)

c/ insolvenční správce v době od prohlášení konkursu,

(...)

§ 245 (insolvenčního zákona)

(1) Účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku.

(...)

§ 246 (insolvenčního zákona)

(1) Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

(...)

§ 266 (insolvenčního zákona)

(1) Prohlášením konkursu se ze soudních a rozhodčích řízení nepřerušují

(...)

h/ řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce,

(...)

(2) Není-li dále stanoveno jinak, účastníkem řízení uvedených v odstavci 1 je i nadále dlužník.

(...)

(4) Úpravou podle odstavců 1 až 3 nejsou dotčena ustanovení § 140a až § 140e.

§ 267 (insolvenčního zákona)

(1) Není-li dále stanoveno jinak, návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuční návrh se i nadále podává proti povinnému; proti insolvenčnímu správci jej nelze podat, ani má-li být povinným dlužník. Ustanovení § 140e tím není dotčeno.

(2) Jde-li o řízení o výkon rozhodnutí nebo o exekuci, kde vystupuje dlužník jako oprávněný, stává se prohlášením konkursu insolvenční správce oprávněným místo dlužníka.

§ 283 (insolvenčního zákona)

(1) Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužnických pohledávek; ujednáními, která tomu brání, není insolvenční správce omezen.

(2) Ke zpeněžení majetkové podstaty lze přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.

(...)

§ 294 (insolvenčního zákona)

(1) Insolvenční správce je povinen uplatnit a vymáhat ve prospěch majetkové podstaty dlužnickovy pohledávky. To platí přiměřeně i pro dlužnickovy nepeněžitě pohledávky ocenitelné penězi.

(...)

§ 73 (zákon o správě daní a poplatků)

(...)

(6) Daňová exekuce se provádí vydáním exekučního příkazu na

a/ přikázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank nebo jiné pohledávky,

(...)

(7) Pro výkon daňové exekuce se použije přiměřeně občanského soudního řádu. Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem spravedlnosti České republiky upraví obecně závazným právním předpisem podrobnosti postupu při výkonu daňové exekuce, zejména způsoby řešení střetu exekuce soudní a daňové.

§ 107a (o. s. ř.)

(1) Má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti, popřípadě ten, kdo převzal výkon vlastnického práva k majetku, o něž v řízení jde, vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107.

(...)

§ 256 (o. s. ř.)

(1) Proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze nařídit a provést výkon rozhodnutí, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo právo z rozhodnutí.

(2) Přechod povinnosti nebo práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu.

§ 312 (o. s. ř.)

(1) Výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky povinného než pohledávky z účtu u peněžního ústavu nebo nároku uvedeného v § 299 lze nařídit i v případě, že pohledávka povinného se stane splatnou teprve v budoucnu, jakož i v případě, že povinnému budou dílčí pohledávky z téhož právního důvodu v budoucnu postupně vznikat.

(2) Výkon rozhodnutí postihuje pohledávku povinného do výše pohledávky oprávněného a jejího příslušenství, pro něž byl nařízen.

§ 313 (o. s. ř.)

(1) V nařízení výkonu rozhodnutí zakáže soud povinnému, aby se svou pohledávkou jakkoli nakládal. Dlužníkovi povinného soud zakáže, aby od okamžiku, kdy mu bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí, povinnému jeho pohledávku vyplatil, provedl na ni započtení nebo s ní jinak nakládal.

(...)

(3) Povinný ztrácí právo na pohledávku okamžikem, kdy bylo dlužníkovi povinného doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.

§ 314 (o. s. ř.)

Jakmile nabude usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí právní moci, vyrozumí o tom soud oprávněného a dlužníka povinného; dlužníku povinného soud doručí vyrozumění do vlastních rukou.

§ 314a (o. s. ř.)

(1) Výkon rozhodnutí se provede tak, že dlužník povinného po právní moci usnesení o nařízení výkonu vyplatí oprávněnému pohledávku v rozsahu, v jakém byla nařízením výkonu postižena.

(2) Dlužník povinného vyplatí pohledávku, jestliže je již splatná, oprávněnému v den, který následuje po doručení vyrozumění podle § 314; není-li pohledávka povinného v tento den dosud splatná, vyplatí ji oprávněnému, jakmile se stane splatnou.

(3) Výplatou oprávněnému se zproští dlužník povinného v rozsahu poskytnutého plnění své povinnosti vůči povinnému.

§ 315 (o. s. ř.)

(1) Nevyplatí-li dlužník povinného oprávněnému pohledávku podle § 314a odst. 2, popřípadě podle § 314b odst. 1 a 3, může se oprávněný domáhat vlastním jménem na dlužníkovi povinného vyplacení pohledávky v řízení podle části třetí, popřípadě v řízení podle zvláštního zákona. Nesmí však s dlužníkem povinného stran této pohledávky uzavřít na úkor povinného smír, ani prominout její zaplacení. Dlužník povinného si v takovém případě také nemůže započíst svou vlastní pohledávku, kterou má vůči oprávněnému.

(2) Neuplatní-li oprávněný včas u soudu, popřípadě u jiného orgánu pohledávku povinného vůči dlužníkovi povinného nebo neoznámí-li povinnému, že ji uplatňuje, odpovídá povinnému za škodu, která by mu tím popřípadě vznikla.

§ 36 (exekučního řádu)

(...)

(3) Proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze vést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu.

(4) Přejedání povinnosti nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu.

(5) Prokáže-li se, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o něž v exekučním řízení jde, do řízení namísto dosavadního oprávněného vstupuje jeho právní nástupce. Ten, kdo nastupuje do řízení na místo dosavadního oprávněného, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení.

§ 43a (exekučního řádu)

(...)

(6) Jestliže nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce, soud udělí exekutorovi pokyn, aby exekuční návrh částečně nebo úplně odmítl nebo zamítl nebo aby exekuční řízení zastavil. Tímto pokynem je exekutor vázán.

(...)

§ 52 (exekučního řádu)

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

(...)

34. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona a exekučního řádu již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (17. 2. 2020) a později nedoznala změn. Ustanovení § 73 odst. 6 písm. a/, odst. 7 zákona o správě daní a poplatků a ustanovení občanského soudního řádu jsou citována (s výjimkou § 107a odst. 1 o. s. ř.) ve znění účinném v době, kdy celní úřad vydal exekuční příkaz (26. 9. 2003), pro věc opět rozhodném. K tomu lze doplnit, že ustanovení § 312 odst. 1 o. s. ř., § 313 odst. 2 o. s. ř., § 314a o. s. ř. a § 315 odst. 2 o. s. ř. nedoznala změny ani později. Ustanovení § 312 odst. 2 o. s. ř. se pouze posunulo ve struktuře § 312 o. s. ř. (poměřováno aktuálním zněním občanského soudního řádu) tak, že nyní jde o odstavec 4. Dikce § 313 odst. 1 věty první o. s. ř. tvoří v aktuálním znění občanského soudního řádu část věty první označeného ustanovení a text věty druhé § 313 odst. 1 o. s. ř. se nyní nachází v poslední (třetí) větě onoho ustanovení. Ustanovení § 107a odst. 1 o. s. ř. a § 256 o. s. ř. je citováno v aktuálním znění.

35. V době, kdy nabyl právní moci rozsudek obvodního soudu ze dne 15. 3. 2010 (29. 3. 2011), pak platilo ustanovení § 315 odst. 1 o. s. ř. v této podobě:

§ 315 (o. s. ř. ve znění účinném k 29. 3. 2011)

(1) Nevyplatí-li dlužník povinného oprávněnému pohledávku podle § 314a odst. 2, popřípadě podle § 314b odst. 1 a 3, může oprávněný proti dlužníku povinného vlastním jménem podat návrh na výkon rozhodnutí, jestliže jej mohl podat povinný, jinak se domáhat vyplacení pohledávky v řízení podle části třetí, popřípadě v řízení podle zvláštního zákona. Nesmí však s dlužníkem povinného stran této pohledávky uzavřít na úkor povinného smír, ani prominout její zaplacení. Dlužník povinného si v takovém případě také nemůže započíst svou vlastní pohledávku, kterou má vůči oprávněnému.

(...)

36. Poměřeno aktuálním zněním občanského soudního řádu doznalo posledně citované ustanovení později změny jen potud, že nyní místo odkazu na § 314b odst. 1 a 3 (o. s. ř.) odkazuje na § 314c odst. 1 a 3 (o. s. ř.).

37. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

1/ Ke vlivu insolvenčního řízení na exekuční řízení, v němž dlužník vystupuje jako povinný.

38. Provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce (včetně exekuce daňové) příkázáním jiné peněžitě pohledávky zákon svěřuje dlužníku povinného (poddlužníku). Dlužník povinného (poddlužník) proto také nese odpovědnost za to, že výkon rozhodnutí provedl tak, jak mu to ukládá zákon v ustanovení § 314a o. s. ř. Příkázáním pohledávky oprávněnému nedochází z hlediska hmotného práva ke změně věřitele. Povinnost poddlužníka platit přímo oprávněnému má svůj základ jen v procesním právu; je výrazem nuceného výkonu práva, kterým se zasahuje do hmotněprávního vztahu povinného a poddlužníka. Jestliže poddlužník nevyplatí oprávněnému řádně a včas pohledávku, je oprávněný zákonem zmocněn vlastním jménem tuto pohledávku vymáhat. Tzv. poddlužnická žaloba, kterou zákon svěřuje oprávněnému, vychází z procesní aktivní legitimace oprávněného. Lze říci, že věřitel je ve vztahu k pohledávce, která má být na poddlužníku vymožena, procesně zmocněn k tomu, aby plnění, které takto na poddlužníku získá, použil k uspokojení své vlastní pohledávky. Oprávněný tedy

žaluje svým jménem o zaplacení pohledávky, jejímž věřitelem je povinný. Z titulu tohoto tzv. úkojného práva oprávněného je poddlužník povinen vyplatit oprávněnému příkázanou pohledávku, jen jestliže by měl podle práva takovou povinnost vůči povinnému v okamžiku, kdy mu bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Není podstatné, že pohledávka povinného ještě případně nebyla splatná nebo měla z téhož právního důvodu vzniknout v budoucnu. Jestliže povinný vůči poddlužníku příkázanou pohledávku neměl nebo jestliže příkázaná pohledávka do té doby zanikla (například splněním nebo započtením), nedosáhne oprávněný z titulu tzv. úkojného práva uspokojení své vymáhané pohledávky. Srov. k tomu shodně (tehdy k výkladu občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 1999) již důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. [29 Odo 921/2003](#), uveřejněného pod číslem 55/2006 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 55/2006“).

39. V [R 55/2006](#) se přitom Nejvyšší soud rovněž zabýval střetem exekuční úpravy (úpravy týkající se výkonu rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky) s normami úpadkového práva, konkrétně s ustanovením § 14 odst. 1 písm. e/ zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 24. 10. 2000, které po prohlášení konkursu na majetek dlužníka zakazovalo provést výkon rozhodnutí (exekuci) postihující majetek patřící do podstaty. Tamtéž pak dovodil, že jelikož poddlužnická žaloba podle § 315 o. s. ř. je způsobem provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) příkázáním jiné peněžité pohledávky, nelze o ní rozhodnout [v provádění takového výkonu rozhodnutí (exekuce) pokračovat], dokud trvají účinky prohlášení konkursu na majetek povinného. K závěru, že projednávání poddlužnické žaloby podle § 315 o. s. ř. je úkonem, jímž se provádí výkon rozhodnutí nebo exekuce (podloženému odkazem na [R 55/2006](#)), se pak Nejvyšší soud přihlásil v insolvenčních poměrech (ve vazbě na úpravu obsaženou v insolvenčním zákoně) v důvodech usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. [31 Cdo 1714/2013](#), uveřejněného pod číslem 56/2017 Sb. rozh. obč., (jehož judikatorní význam je nadřazen rozhodnutím tříčlenných senátů Nejvyššího soudu o stejných otázkách), jakož i v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2017, sp. zn. [20 Cdo 4896/2017](#). Způsobem provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) příkázáním jiné peněžité pohledávky je přitom nejen projednávání poddlužnické žaloby podle § 315 o. s. ř., nýbrž také (poté, co oprávněný s poddlužnickou žalobou uspěje a opatří si na jejím základě exekuční titul vůči poddlužníku) zahájení a provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) vůči poddlužníku (jako povinnému) podle takto získaného exekučního titulu.

40. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka nastaly v dané věci 17. 2. 2020 (kdy insolvenční soud zveřejnil v insolvenčním rejstříku vyhlášku, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka); od uvedeného data tedy již celní úřad nebyl oprávněn pokračovat v provádění (daňové) exekuce příkázáním jiné (peněžité) pohledávky na základě exekučního příkazu vydaného vůči dlužníku (jako povinnému) podle § 73 odst. 6 písm. a/ zákona o správě daní a poplatků (v rozhodném znění) ani tím, že by se na základě exekučního titulu získaného v řízení o poddlužnické žalobě vůči poddlužníku (na základě rozsudku obvodního soudu ze dne 15. 3. 2010) domáhal nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce vůči poddlužníku (coby povinnému), nebo tím, že by v provádění takového výkonu rozhodnutí nebo exekuce vůči poddlužníku (coby povinnému) pokračoval (srov. § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona). S účinností od 9. 4. 2020, kdy v insolvenčním rejstříku bylo zveřejněno rozhodnutí o úpadku dlužníka spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka, pak z ustanovení § 140e insolvenčního zákona plynul nejen zákaz (dalšího) provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce, nýbrž i zákaz jeho nařízení nebo zahájení.

41. Zveřejněním rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka (9. 4. 2020) pak přešlo na insolvenčního správce (jako na osobu s dispozičními oprávněními) oprávnění nakládat s majetkovou podstatou dlužníka (§ 229 odst. 3 písm. c/, § 245 odst. 1, § 246 odst. 1 insolvenčního zákona). Poté, co usnesení insolvenčního soudu z 9. 4. 2020 nabylo právní moci ve výroku o prohlášení konkursu na majetek dlužníka dne 25. 4. 2020, a co se konala první schůze věřitelů (dne 18. 9. 2020), již bylo

možné přikročit ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka (§ 283 odst. 2 insolvenčního zákona), jímž se v intencích § 283 odst. 1 insolvenčního zákona, ve spojení s § 294 odst. 1 insolvenčního zákona rozumí ohledně pohledávek dlužníka za jeho dlužníky náležejících do majetkové podstaty (§ 206 odst. 1 písm. h/ insolvenčního zákona) i vymožení plnění od (dlužníkov) dlužníka, tj. zaplacení pohledávky; srov. shodně i důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2018, sen. zn. [29 NSČR 141/2016](#).

42. Úsudek odvolacího soudu, podle kterého platí (s ohledem na účinky inhibitoria), že dokud bude probíhat exekuce platebního výměru, vedená celním úřadem proti dlužníku, nemůže se dlužník (jehož jménem jedná insolvenční správce), platně domáhat na základě existence hmotněprávního vztahu mezi ním a povinným (poddlužníkem) ani přiznání pohledávky vůči povinnému (poddlužníku) v nalézacím řízení (srov. reprodukce napadeného rozhodnutí v odstavci 14. odůvodnění shora i odstavec 11. odůvodnění napadeného rozhodnutí), je ve světle shora popsaného vzájemného vztahu exekučního a insolvenčního práva zjevně nesprávný.

43. Jakkoli nepřesným se jeví zjednodušené označování insolvenčního řízení (a předtím konkursu) coby „hromadné exekuce“, vystihuje i toto zhusta užívané spojení, že účinky práva úpadkového sistují (překonávají) účinky individuálního prosazování práva prostředky práva exekučního (srov. shodně např. též důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2013, sen. zn. [29 NSČR 50/2011](#), uveřejněného pod číslem 97/2013 Sb. rozh. obč.). Zákaz provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce ohledně majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prosazuje insolvenční právo (jehož pravidla mají přednost před exekučními normami) právě proto, aby se zajistilo, že v návaznosti na zvolený způsob řešení úpadku dlužníka i exekučně obstavený majetek dlužníka bude zpeněžen a rozdělen mezi věřitele podle zásady *par conditio creditorum (pari passu)* [neboli podle zásady poměrného uspokojování nároků věřitelů (nezajištěných věřitelů) vyjádřené v § 1 písm. a/ insolvenčního zákona] bez zřetele k tomu, zda jde o věřitele s vykonatelnými pohledávkami.

44. Jinak řečeno, poté, co nastanou účinky, s nimiž insolvenční zákon spojuje zákaz provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce na majetek dlužníka, a poté, co v souvislosti s prohlášením konkursu na majetek dlužníka lze po splnění podmínek uvedených v § 283 odst. 2 insolvenčního zákona přikročit ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, nebrání insolvenčnímu správci dlužníka ve zpeněžení majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka (včetně pohledávek dlužníka za jeho dlužníky) ve vazbě na exekuční řízení ani účinky tzv. generálního inhibitoria (§ 44a odst. 1 exekučního řádu) ani účinky speciálního inhibitoria (§ 47 odst. 6 exekučního řádu); v poměrech vykonávacího řízení (jde-li o výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky) srov. ustanovení § 313 odst. 1 o. s. ř., přiměřeně aplikovatelné i pro daňovou exekuci prováděnou podle zákona o správě daní a poplatků (srov. § 73 odst. 7 zákona o správě daní a poplatků). Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž v dotčeném ohledu není správné.

2/ K uplatnění pohledávky dlužníka za jeho dlužníkem (poddlužníkem) v návaznosti na exekuční titul vzešlý z poddlužnické žaloby oprávněného v exekučním řízení vedeném na majetek dlužníka (coby povinného).

45. Institut příkázání jiné peněžité pohledávky má v českém exekučním právu dlouhou tradici. Srov. již úpravu příkázání pohledávky k vybrání, obsaženou v ustanovení § 308 a násl. zákona č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekučního řádu), jakož i úpravu exekuce na peněžité pohledávky a na plat obsaženou v ustanovení § 527 a násl. zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanského soudního řádu). Srovnáním institutu příkázání pohledávky k vybrání (§ 308 a násl. zákona č. 79/1896 ř. z.) s institutem příkázáním pohledávky na místo placení upraveným v § 316 a násl. zákona č. 79/1896 ř. z. lze dobře demonstrovat procesní (jen procesní) rozměr prvního z označených institutů (oproti druhému z nich), jak byl popsán již v odstavci 38. odůvodnění shora. Srov. k tomu v literatuře i dílo Hartmann, A.: Exekuční řád a exekučný zákon. 2.

doplněné vydání. Praha, Československý kompas, 1934, str. 1262 a násl. a str. 1277-1278, nebo dílo Fiala, J.: Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory). Acta Universitatis Carolinae -Iuridica, Praha 1972. Monographia XVI (dále jen „Fiala“), str. 84.

46. Komentátoři aktuální úpravy (rozuměj úpravy institutu přikázání jiné peněžité pohledávky obsaženého v ustanovení § 312 a násl. O. s. ř. již od přijetí občanského soudního řádu) se shodují v tom, že v těch případech, kdy dlužník (povinný) před přikázáním pohledávky oprávněnému (věřiteli dlužníka) vedl s poddlužníkem spor o zaplacení pohledávky, přechází splněním předpokladů podle § 314 o. s. ř. (vyrozuměním poddlužníka o právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo o právní moci exekučního příkazu) formální aktivní legitimace k dalšímu vymáhání pohledávky za poddlužníkem z povinného (dlužníka) na oprávněného (dlužníka věřitele).

47. Řešení situací, kdy v době přikázání pohledávky oprávněnému (věřiteli dlužníka) již dlužník (povinný) má k dispozici exekuční titul (např. pravomocné a vykonatelné soudní rozhodnutí) vůči poddlužníku, dnes nabízí (k 29. 3. 2011 rovněž nabízela) dikce ustanovení § 315 odst. 1 o. s. ř. (o tom, že oprávněný může proti dlužníku povinného vlastním jménem podat návrh na výkon rozhodnutí, jestliže jej mohl podat povinný). Pro ty případy, kdy povinný ještě nemá proti poddlužníku exekuční titul, ale uplatnil pohledávku vůči poddlužníku v nalézacím řízení (u soudu) již před nařízením exekuce, literatura k občanskému soudnímu řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001 dovozovala, že až do okamžiku, kdy poddlužníku bude oznámeno, že nařízení exekuce nabylo právní moci, může soud i bez návrhu dosavadního žalobce (dlužníka, coby povinného) vyhovět jen tak, že uloží žalovanému (poddlužníku), aby složil pohledávku do soudní (soluční) úschovy. Pro dobu po přechodu formální legitimace k vedení sporu na oprávněného (tím, že poddlužníku bude oznámeno, že nařízení exekuce nabylo právní moci) pak literatura dovozovala, že změna na straně žalobce [jímž byl do té doby dlužník (povinný)] nastane ze zákona a že soud musí místo povinného zapojit jako žalobce oprávněného, aniž je k tomu třeba jeho návrhu. Srov. shodně např. dílo Štajgr, F. a kolektiv: Občanské právo procesní, 2. částečně přepracované vydání. Praha, Orbis, 1968 (dále jen „Štajgr“), str. 390, Rubeš, J. a kolektiv.: Občanský soudní řád. Komentář. Díl II. 1. vydání. Praha, Orbis, 1971 (dále jen „Rubeš“), str. 450, Fiala, str. 87, Handl, V. - Rubeš, J. a kolektiv.: Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 1. vydání. Praha, Panorama, 1985 (dále jen „Handl“), str. 434, Češka, Z. a kolektiv: Občanské právo procesní, 1. vydání. Praha, Panorama, 1989 (dále jen „Češka“), str. 335, Tripes, A.: Exekuce v soudní praxi. 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1997 (dále jen „Tripes“), str. 223.

48. Komentáře k posuzovanému institutu [pro ty případy, kdy povinný ještě nemá proti poddlužníku exekuční titul, ale uplatnil pohledávku vůči poddlužníku v nalézacím řízení (u soudu) již před nařízením exekuce] pak s účinností od 1. 1. 2001 (po novele provedené zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) zohledňují úpravu institutu procesního nástupnictví formou singulární sukcese promítnutou v textu ustanovení § 107a o. s. ř. (před 1. 1. 2001 občanský soudní řád žádnou výslovnou úpravu na dané téma neobsahoval). Přikázání pohledávky (oprávněnému) je v daném kontextu pokládáno za právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují přechod práva (na oprávněného), z čehož je dovozováno, že poté musí být žaloba povinného (dlužníka) vůči poddlužníku jen proto zamítnuta, a že povinný (dlužník) může takovému výsledku sporu zabránit jen tím, že ve smyslu § 107a o. s. ř. navrhne, aby na jeho místo vstoupil do řízení oprávněný (věřitel dlužníka). Dále je dovozováno, že neuplatní-li povinný (dlužník) u soudu procesní nástupnictví podle § 107a o. s. ř., nic nebrání oprávněnému (věřiteli dlužníka), aby se svého úkojného práva domáhal (proti poddlužníku) samostatnou poddlužnickou žalobou, kterou může podat i v době, kdy původní řízení mezi povinným (dlužníkem) a jeho dlužníkem (poddlužníkem) ještě probíhá. Srov. shodně např. dílo Drápal, L. - Kurka, V.: Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Linde, Praha, 2004 (dále jen „Drápal, Kurka“), str. 460, Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1.

vydání. Praha, C. H. Beck, 2009 (dále jen „Drápal, Bureš“), str. 2407, nebo Jirsa, J. a kol.: Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha IV. § 251–376 občanského soudního řádu. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023 (dále jen „Jirsa“), komentář k § 315 o. s. ř.

49. Díla Drápal, Bureš, str. 2407-2408, a Jirsa, komentář k § 315 o. s. ř., se zabývají i tím, jak má být postupováno, jestliže před příkázáním pohledávky oprávněnému povinný (dlužník) již za účelem uspokojení pohledávky podle exekučního titulu, který vůči poddlužníku dříve získal, sám vede (jako oprávněný) výkon rozhodnutí na majetek svého dlužníka (poddlužníka coby povinného), přičemž je v nich dovozováno, že povinný (dlužník) je oprávněn navrhnout podle ustanovení § 107a o. s. ř. (ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř.), aby oprávněný (věřitel dlužníka) vstoupil do vykonávacího (exekučního) řízení na jeho místo. V díle Drápal, Bureš se tamtéž dodává, že kdyby povinný (dlužník) takto nepostupoval, výkon rozhodnutí (exekuci) by (vůči poddlužníku) nebylo možné provést a soud by jej zastavil. Jirsa tamtéž doplňuje, že nedojde-li k postupu podle § 107a o. s. ř., může oprávněný (věřitel dlužníka) podle exekučního titulu znějícího ve prospěch povinného (dlužníka) podat vlastní návrh na nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí (exekuce) vůči poddlužníku (jako povinnému).

50. Komentáře k výkonu rozhodnutí (exekuci) příkázáním jiné peněžité pohledávky se shodují i v tom, že uplatňování exekučního (úkojného) práva plynoucího z příkázání pohledávky oprávněným (věřitelem dlužníka) je možné jen za trvání výkonu rozhodnutí (exekuce) vůči povinnému (dlužníku). Dojde-li k pravomocnému zastavení takového výkonu rozhodnutí nebo exekuce, končí tím i exekuční (úkojné) právo oprávněného (věřitele dlužníka), k čemuž soud přihlíží z úřední povinnosti. Pravomocným zastavením exekuce se ze zákona vrací formální aktivní věcná legitimace k uplatnění pohledávky vůči poddlužníku zpět na povinného (dlužníka). Srov. shodně opět Rubeš, str. 450, Fiala, str. 87, Handl, str. 434 a Tripes, str. 223.

51. Pro výsledek dovolacího řízení je přitom podstatné určit, zda povinný (dlužník) poté, co exekuce vedená na jeho majetek oprávněným (věřitelem) příkázáním jiné peněžité pohledávky skončila (zastavením nebo i uspokojením oprávněného), aniž poddlužník uspokojil oprávněného z příkázané pohledávky, může využít výsledky vymáhání pohledávky vůči poddlužníku oprávněným i v procesní rovině [vstoupit jako žalobce namísto oprávněného do nalézacího řízení o poddlužnické žalobě vedeného proti poddlužníku jako žalovanému, případně využít ve svůj prospěch exekuční titul, který z takového řízení vzešel ještě za účasti oprávněného (jako žalobce)].

52. Díla Rubeš, str. 450, i Handl, str. 434, v návaznosti na závěr o návratu legitimace na povinného (dlužníka) dovozují, že po zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) nastupuje ze zákona automaticky do sporu zahájeného oprávněným jako žalobce povinný, a že tedy nastane zpětné procesní nástupnictví. Fiala, str. 87, v obdobném duchu uvádí, že soud po zastavení exekuce nemůže bez dalšího zamítnout žalobu oprávněného, nýbrž musí dát povinnému možnost, aby vstoupil do řízení na místo oprávněného, a aby tak pokračoval v zahájeném řízení. Také Tripes míní, str. 223, že po pravomocném zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) by soud neměl důvod zamítnout žalobu oprávněného (vůči poddlužníku) pro nedostatek aktivní legitimace. Došlo by tu k právnímu nástupnictví, kdy vstoupí do řízení na místo oprávněného opět povinný (dlužník) a povinný by pak mohl pokračovat v zahájeném řízení (proti poddlužníku).

53. Oproti tomu Drápal, Kurka, str. 461, i Drápal, Bureš, str. 2408, shodně uvádí, že rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu, kterým bylo oprávněnému přiznáno na základě poddlužnické žaloby plnění proti poddlužníku, se stává neúčinným dnem, kterým byl zastaven výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky, k níž oprávněnému vzniklo úkojné právo, s tím, že kdyby byl podle takového rozhodnutí nařízen proti poddlužníku výkon rozhodnutí, musí být zastaven (§ 268 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.). K tomu se tamtéž dodává, že vymáhá-li oprávněný (věřitel dlužníka) na základě úkojného práva na poddlužníku vymahatelnou pohledávku povinného (dlužníka), přičemž výkon rozhodnutí, kterým

vymáhaná pohledávka byla přikázána oprávněnému, byl pravomocně zastaven, soud výkon rozhodnutí zastaví (§ 268 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.).

54. Literatura se dále shoduje v tom, že pravomocným zamítnutím poddlužnické žaloby oprávněného (věřitele dlužníka) je věc závazně rozřešena i pro povinného (dlužníka), a že se tedy právní moc rozsudku vztahuje i na povinného. Srov. k tomu shodně Rubeš, str. 449, Fiala, str. 86, Handl, str. 433, i Tripes, str. 222-223. Proto občanský soudní řád oprávněnému (věřiteli dlužníka) v § 315 odst. 2 o. s. ř. také ukládá vůči povinnému (dlužníku), povinnost opovědět spor (tzv. *litis denunciace*), přičemž povinný se řízení o poddlužnické žalobě může účastnit jen jako vedlejší účastník). Srov. k tomu opět shodně Štajgr, str. 390, Rubeš, str. 449, Fiala, str. 86, Handl, str. 433, Češka, str. 335, Tripes, str. 222-223, Drápal, Kurka, str. 459, Drápal, Bureš, str. 2407, i Jirsa, komentář k § 315 o. s. ř. Obecněji k závaznosti soudního rozhodnutí vzešlého ze sporu, jehož se podle procesního práva (v souladu s ním) účastní někdo, kdo není účasten na hmotněprávním poměru pro osobu, která je nositelem hmotného práva, leč sporu se sama neúčastní, srov. již Hora, V.: Československé civilní právo procesní, díl II., vydání první (nákladem vlastním), Praha 1922, str. 6 a násl. A nověji např. též např. Coufalík, P.: Procesní legitimace v civilním sporném řízení. Vydání první. Praha, C. H. Beck, 2019, str. 43 a násl. Ostatně, v témže duchu [ve prospěch závaznosti pravomocného rozsudku vydaného v řízení o poddlužnické žalobě oprávněného (věřitele dlužníka) pro povinného (dlužníka), který se sporu neúčastnil] se v poměrech § 315 o. s. ř. vyslovil již i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 6. 2022, sp. zn. [27 Cdo 592/2022](#) (srov. odstavce [24] a [25] odůvodnění tamtéž).

55. Na základě výše popsaných výstupů literatury a judikatury k poddlužnické žalobě podle § 315 o. s. ř. Nejvyšší soud shodně s tou částí literatury, která se k onomu institutu vyjadřovala pro poměry občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001, především uzavírá, že v těch případech, v nichž povinný (dlužník) v době přikázání jiné peněžitě pohledávky oprávněnému vede se svým dlužníkem (poddlužníkem) spor o zaplacení pohledávky, nebo na základě již získaného exekučního titulu vymáhá vůči svému dlužníku (poddlužníku) pohledávku ve vykonávacím řízení nebo v exekučním řízení, je (pravomocné) usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžitě pohledávky nebo (pravomocný) exekuční příkaz k provedení exekuce přikázáním jiné peněžitě pohledávky právní skutečností, s níž právní předpisy spojují přechod práva účastníka řízení (dlužníka jako žalobce nebo dlužníka jako oprávněného) na dlužníka věřitele (oprávněného) [§ 107a odst. 1 o. s. ř. § 36 odst. 5 exekučního řádu].

56. Jestliže na základě pravomocného rozhodnutí o přikázání jiné peněžitě pohledávky může oprávněný (věřitel dlužníka) vstoupit do zahájeného sporu na základě návrhu povinného (dlužníka coby žalobce) podle § 107a odst. 1 o. s. ř., nebo jestliže může vstoupit do probíhajícího vykonávacího řízení nebo exekučního řízení na základě návrhu povinného (dlužníka coby oprávněného) podle § 107a odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu, pak při navrácení procesní legitimace k dalšímu vedení sporu, výkonu rozhodnutí nebo exekuce zpět dlužníku (povinnému) [typově po zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný vůči němu vedl], aniž poddlužník uspokojil oprávněného z přikázané pohledávky, může dlužník vstoupit do těchto řízení zpět (jako žalobce nebo jako oprávněný) na základě návrhu oprávněného podle § 107a o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu. To je ostatně postup, který předjímá starší literatura (literatura bez vazby na § 107a o. s. ř. respektive na 36 odst. 5 exekučního řádu); srov. opět díla Rubeš, str. 450, Handl, str. 434, Fiala, str. 87 a Tripes, str. 223, jak jsou citována v odstavci 52. shora. Rozumné důvody pro jiný závěr Nejvyšší soud nenalézá.

57. Tam, kde oprávněný po pravomocném přikázání jiné peněžitě pohledávky využije (v souladu s dikcí § 315 odst. 1 o. s. ř. v aktuálním znění) exekuční titul dříve získaný povinným (dlužníkem) a (v situaci, kdy tak dříve nečinil dlužník) sám podle tohoto exekučního titulu podá návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuční návrh, pak poté, co se procesní legitimace navrátí dlužníku (povinnému) [typově po zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný vůči němu

vedl], aniž poddlužník uspokojil oprávněného z přikázané pohledávky, nenalézá Nejvyšší soud (v témže duchu) oporu pro závěr, že by se takový exekuční titul (z něž byl původně oprávněn dlužník) měl stát neúčinným (podle § 268 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.). Také v tomto případě má (má mít) dlužník možnost vstoupit do vykonávacího řízení nebo do exekučního řízení vedeného oprávněným vůči poddlužníku na základě návrhu oprávněného podle § 107a odst. 1 o. s. ř., ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu.

58. Podle přesvědčení Nejvyššího soudu pak jiné (než v odstavcích 56. a 57. shora popsané) řešení nemůže mít ani situace, kdy oprávněný na základě pravomocného rozhodnutí o přikázání jiné peněžité pohledávky vstoupil do zahájeného sporu vůči poddlužníku na základě návrhu povinného (dlužníka coby žalobce) podle § 107a odst. 1 o. s. ř. a dokončil jej tak, že získal exekuční titul na sebe, načež (případně) podle tohoto exekučního titulu vedl (stále v rámci „provádění“ výkonu rozhodnutí nebo exekuce přikázáním jiné peněžité pohledávky vůči dlužníku coby povinnému) výkon rozhodnutí nebo exekuce proti poddlužníku. Poté, co se procesní legitimace navrátí dlužníku (povinnému) [typově po zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný vůči němu vedl], aniž poddlužník uspokojil oprávněného z přikázané pohledávky, má (má mít) dlužník možnost vstoupit do vykonávacího řízení nebo do exekučního řízení vedeného oprávněným vůči poddlužníku na základě exekučního titulu získaného oprávněným (věřitelem dlužníka) dokončením nalézacího řízení vůči poddlužníku na základě návrhu oprávněného podle § 107a odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu. Jestliže se procesní legitimace navrátí dlužníku (povinnému) v době, kdy oprávněný dokončil spor původně zahájený dlužníkem tak, že získal vůči poddlužníku exekuční titul na sebe, avšak předtím, než podle tohoto exekučního titulu zahájil vůči poddlužníku vykonávací řízení nebo exekuční řízení, pak dlužník může podle takového exekučního titulu (jako oprávněný z něj) vůči poddlužníku sám navrhnout výkon rozhodnutí nebo exekuci. Listinou osvědčující přechod práva z rozhodnutí získaného oprávněným na dlužníka (§ 256 o. s. ř., § 36 exekučního řádu) bude zpravidla usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný vedl vůči dlužníku (jako povinnému). V porovnání se situacemi rozebranými v odstavcích 56. a 57. shora dochází v případech popsaných v tomto odstavci k navrácení procesní legitimace jen v jiném (pozdějším) stadiu vymáhání pohledávky dlužníka za poddlužníkem.

59. Zbývá vyřešit, zda postup popsaný výše při navrácení procesní legitimace k vymáhání přikázané pohledávky dlužníku by měl být metodologicky jiný, jestliže v době přikázání jiné peněžité pohledávky oprávněnému dlužník (povinný) ještě nevedl s poddlužníkem žádný spor o úhradu přikázané pohledávky, takže (poddlužnickou) žalobu podal jako žalobce (poprvé) až oprávněný. Opírá-li se i v tomto případě (procesní) legitimace oprávněného k vymáhání pohledávky v nalézacím řízení o pravomocné usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžité pohledávky, nebo o pravomocný exekuční příkaz k provedení exekuce přikázáním jiné peněžité pohledávky, a lze-li takovou skutečnost mít (v řízeních vůči poddlužníku dříve zahájených dlužníkem) za právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují přechod práva účastníka řízení (dlužníka) na dlužníka věřitele (oprávněného) [§ 107a odst. 1 o. s. ř.], pak může založit (založí) přechod práva účastníka řízení (oprávněného jako žalobce z poddlužnické žaloby) na dlužníka (povinného) i právní skutečnost, která onu procesní legitimaci oprávněného (coby žalobce z poddlužnické žaloby) ukončí (§ 107a odst. 1 o. s. ř.). Typově bude takovou právní skutečností usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný (věřitel dlužníka) vedl vůči dlužníku (jako povinnému).

60. I do řízení o poddlužnické žalobě podané oprávněným coby žalobcem tudíž po navrácení procesní legitimace k vymáhání přikázané pohledávky může dlužník vstoupit (jako nový žalobce místo oprávněného) postupem podle § 107a o. s. ř. na základě návrhu oprávněného (coby dosavadního žalobce). Odtud dále plyne, že navrátí-li se procesní legitimace dlužníku (povinnému) v době, kdy oprávněný dokončil spor, který sám zahájil, tak, že získal vůči poddlužníku exekuční titul na sebe, avšak předtím, než podle tohoto exekučního titulu zahájil vůči poddlužníku vykonávací řízení nebo

exekuční řízení, pak dlužník může podle takového exekučního titulu (jako oprávněný z něj) vůči poddlužníku sám navrhnout výkon rozhodnutí nebo exekuci. Listinou osvědčující přechod práva z rozhodnutí získaného oprávněným na dlužníka (§ 256 o. s. ř., § 36 exekučního řádu) typově bude usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kterou oprávněný (věřitel dlužníka) vedl vůči dlužníku (jako povinnému). Navrátí-li se procesní legitimace dlužníku (povinnému) v době, kdy oprávněný dokončil spor který sám zahájil, tak, že získal vůči poddlužníku exekuční titul na sebe a kdy již podle takového exekučního titulu vede výkon rozhodnutí nebo exekuci na majetek poddlužníka (coby povinného) má (má mít) dlužník možnost vstoupit do vykonávacího řízení nebo do exekučního řízení vedeného oprávněným vůči poddlužníku na základě exekučního titulu získaného oprávněným (věřitelem dlužníka) v nalézacím řízení (které sám zahájil) vůči poddlužníku na základě návrhu oprávněného podle § 107a odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu.

61. Teprve tehdy, jestliže oprávněný (věřitel dlužníka) po navrácení procesní legitimace dlužníku (povinnému) nepodá (jako dosavadní žalobce) v probíhajícím sporu vůči poddlužníku návrh podle § 107a o. s. ř. ač tuto možnost měl, soud žalobu zamítne proto, že nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují přechod práva [z oprávněného zpět na dlužníka (povinného)]. Obdobně platí, že nepodá-li oprávněný (věřitel dlužníka) po navrácení procesní legitimace dlužníku (povinnému) jako dosavadní oprávněný ve vykonávacím řízení nebo v exekučním řízení vedeném vůči poddlužníku (coby povinnému) návrh podle § 107a o. s. ř., respektive podle § 36 odst. 5 exekučního řádu, ač tuto možnost měl, soud zastaví výkon rozhodnutí nebo exekuci (podle § 268 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.) proto, že nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují přechod práva z exekučního titulu [z oprávněného zpět na dlužníka (povinného)].

62. Výše rozvedené závěry ke vlivu insolvenčního řízení na exekuční řízení a k poddlužnické žalobě se do poměrů dané věci promítají následovně:

63. Rozhodnutí o úpadku dlužníka spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka (jehož účinky nastaly 9. 4. 2020) je právní skutečností, se kterou zákon spojuje ztrátu procesní legitimace celního úřadu (jako oprávněného) k vymáhání pohledávky dlužníka (jako povinného) za jeho dlužníkem (společností F coby poddlužníkem) přikázané celnímu úřadu pravomocným exekučním příkazem ze dne 26. 9. 2003, vydaným podle § 73 odst. 6 písm. a/ zákona o správě daní a poplatků a přechod této legitimace na insolvenčního správce dlužníka (oprávněného v této věci) coby osoby s dispozičními oprávněními k majetkové podstatě dlužníka (§ 229 odst. 3 písm. c/, § 245 odst. 1, § 246 odst. 1 insolvenčního zákona).

64. Na základě exekučního titulu (pravomocného a vykonatelného rozsudku obvodního soudu ze dne 15. 3. 2010), který oprávněný získal vůči poddlužníku při provádění exekuce (vůči dlužníku) příkázáním pohledávky na základě jím podané poddlužnické žaloby, byl insolvenční správce dlužníka ve spojení s usnesením o prohlášení konkursu na majetek dlužníka oprávněn sám navrhnout (jako oprávněný) exekuci na majetek poddlužníka (coby povinného) [§ 267 odst. 2 insolvenčního zákona]. Listinou vydanou státním orgánem, která ve smyslu § 36 odst. 3 a 4 exekučního řádu dokládá, že na oprávněného (insolvenčního správce dlužníka) přešlo právo z exekučního titulu (z pravomocného a vykonatelného rozsudku obvodního soudu ze dne 15. 3. 2010), je usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Exekuční titul (pravomocný a vykonatelný rozsudek obvodního soudu ze dne 15. 3. 2010), se nestal (nestane) neúčinným jen proto, že případně došlo (dojde) k zastavení exekuce vedené celním úřadem (jako oprávněným) proti dlužníku (jako povinnému), nebo proto, že případně došlo (dojde) k zastavení exekuce vedené podle onoho exekučního titulu celním úřadem (jako oprávněným) proti poddlužníku (jako povinnému).

65. Důvod zastavit exekuční řízení zahájené exekučním návrhem insolvenčního správce dlužníka (nebo exekuční návrh zamítnout) jen proto, že exekuční titul byl vydán ve prospěch celního úřadu,

tedy dán nebyl a právní posouzení věci odvolacím soudem správné není.

66. Ostatně, napadené rozhodnutí neobstojí (není správné) ani v rovině své vlastní argumentace. To, že zde není exekuční titul (nebo že exekuční titul svědčí jiné osobě než té, která jako oprávněný podala exekuční návrh, aniž bylo prokázáno, že na ni přešla povinnost nebo bylo převedeno právo z exekučního titulu), je důvodem k zamítnutí exekučního návrhu, nikoli důvodem k zastavení exekučního řízení. Odvolací soud nadto v napadeném rozhodnutí uvádí (srov. reprodukci jeho odůvodnění v odstavci 15. shora a odstavec 12. odůvodnění napadeného rozhodnutí), že exekuční soud správně uložil soudnímu exekutorovi, aby „zastavil“ exekuční řízení. Z pokynu exekučního soudu se nicméně podává (srov. odstavec 2. odůvodnění shora), že exekuční soud soudnímu exekutorovi neuložil, aby exekuční řízení „zastavil“, nýbrž, aby exekuční návrh „zamítl“. Soudní exekutor se tímto pokynem (byť i tak nesprávným) neřídil, což odvolací soud přehlédl.

67. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení zrušil. Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudního exekutora, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudnímu exekutorovi k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

68. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudního exekutora, exekuční soud i odvolací soud závazný (§ 243g odst. 1 věta první za středníkem a § 226 odst. 1 o. s. ř.).